

AZ ÁLLAMI KULTÚRAFINANSZÍROZÁS STÁTUSZA

Kerekasztal-beszélgetés elvekről, szándékokról, lehetőségekről

A hazai kultúrafinanszírozás rendszeréről, annak lehetőségeiről tartott kerekasztal-beszélgetést az Örökség Kultúrpolitikai Intézet Örökség Műhelye sorozatának idei utolsó találkozásán 2018. november 21-én. L. Simon László országgyűlési képviselő (korábban kulturális államtitkár), valamint Inkei Péter, a Budapesti Kulturális Observatórium vezetője, a Horn-kormány egykori helyettes államtitkára folytattak eszmecserét Takács Bence Ervin moderálása mellett. Az eseményre a fővárosban, a Magyar Művészeti Akadémia Andrassy úti új irodaházában került sor.

(Részletek a kerekasztal-beszélgetésből.)

A beszélgetés kezdetén *Makranczi Zsolt*, az Örökség Kultúrpolitikai Intézet igazgatója köszöntötte, majd házigazdaként *Dr. Kucsera Tamás Gergely*, a Magyar Művészeti Akadémia főtítkára üdvözölte a diskurzus résztvevőit és a nagyszámú hallgatóságot.

A műsorvezető első kérdése máris ambivalens pontot érintett: egyáltalán, be kell-e hatolnia az államnak a kultúra területére? A válasz mindkét beszélgetőpartner részéről igen volt.

Inkei Péter kultúrakutató tapasztalatai alapján elmondta, hogy Európa egyes országaiban eltérő módon történt meg mindez. A keleti blokk országaiban az első világháború után sokkal több dolog hárult az államra a kultúra-finanszírozást tekintve, mint a konszolidáltabb

helyzetben lévő nyugati államokban. Ráadásul az 1920-as években Magyarországon a kérdés nemzetpolitikailag is fontosabb volt, mint a nyugati államokban. Megszűnt például a magánmecenatúra, ami ugyancsak az állami szerepvállalás erősödését hozta magával. *L. Simon László* országgyűlési képviselő egyetértve ezzel hozzátette, hogy mindez függ az ország méretétől, a nyelvi közegtől, illetve a piac nagyságától is. Az első világháború volt e téren a vízvonal, mivel utána komoly társadalmi igény mutatkozott egy jó értelemben vett revízió iránt. Példaként említette a *Vérző Magyarország* című kötetet, amelyet *Kosztolányi Dezső* szerkesztett, és amelyben nem láthatunk különbséget, mondjuk, egy *Kosztolányi-* vagy egy *Karinthy-féle* vágy és gondolat között a magyar újjászületésről. Majd azzal folytatta, hogy akkor még a direkt álla-

mi jelenlét nem volt akkora, mint ma, viszont a mecenatúra szerepe sokkal jelentősebben alakította az alkotói munkát. A magyar közeg viszonylag szűk és a közönség is kisebb, mint a nagyobb országokban. A magánmecenatúra eltűnése, valamint az alkotók és a közönség elvárása miatt van ma nagyobb szerepe hazánkban az államnak a kultúra támogatásában és egy fenntartható keretrendszer kialakításában.

– Ma nincsenek *Hatvany* bárók, holott az anyagi javak alapján lehetnének – fűzte hozzá *L. Simon*. – Nem azért nincsenek, mert nincsen rá forrás, hanem, mert az a fajta kultúra iránti elköteleződés nincsen meg, ami megvolt a régi mágnásokban, függetlenül attól, hogy épp egy katolikus főpapról vagy egy zsidó iparmágnásról beszélünk. Nem volt kérdéses egyikük számára sem, hogy a magyar kultúra támogatása lelki szükségszerűség, sőt, egyfajta társadalmi kötelezettség... – Aztán hozzáfűzte: – Számtalanszor megkapjuk azt a vádat, hogy a két világháború közötti költségvetés mennyivel jobban odafigyelt a kultúrára, mint a mostani. Ám ez csak részigazság, hiszen akkor egészen más volt a költségvetés szerkezete, és ha ténylegesen egymás mellé tennénk a számokat, akkor látnánk, hogy ma a magyar állam fordít annyit a kultúrafinanszírozásra, mint a *Klebsberg-időben*. Sőt, elmondhatjuk, hogy ma sokkal többféle tevékenységet finanszíroz a magyar állam: átvette teljes egészében a magánmecenatúra szerepét is. – Ezen kérdéskört pedig így summázta: – Ebből az is következik, hogy Magyarországon ma, nem csak a történelmi okok miatt, hanem az alkotók és a közönség elvárásai miatt is, az államnak óriási feladata és felelőssége van a kultúra fenntartásában. Magyarországon nem lehet a kultúra szereplőit magukra hagyni, és nem engedhető

meg az sem, hogy az állam a szabad alkotáshoz szükséges feltételeknek a létrejöttét ne segítse. Ez persze nem jelenti azt, hogy teljes egészében az állam feladata fenntartani, és hogy mindent finanszíroznia kell, mindenesetre a keretrendszernek a fenntartásában az államnak és az állam által fenntartott nagy szervezeteknek komoly szerep jutott.

A moderátor mindkét beszélgetőpartnertől megkérdezte: szerintük az állam jól érzi-e magát abban a szerepében, hogy finanszírozhat, hogy ne adj' isten dönthet, vagy éppen ő nevezhet ki, és ez által befolyással van a szabad alkotás folyamatára?

– Nehéz minősítenem ezt a kérdést – válaszolta *Inkei Péter*. – S hogy én jobban éreztem volna magam, amikor döntéshelyzetben voltam, amikor az államtitkárságon voltam, ezt nem tudom visszaigazolni. Azt elmondhatom viszont, hogyan érzi magát egy kultúrpolitikus a földrésznek két külön pontján: rendkívül eltérően. Felidéztek a 20-as évektől kezdődő klebelsbergi korszakot, nos, nálunk akkor ez nemzetpolitikai központi kérdésnek számított. Ugyanakkor a nyugati demokráciákban a második világháborúig távol tartották maguktól azt a kifejezést, hogy kultúrpolitika, ez teljesen magánkérdés maradt. A franciák például a mai napig büszkéek arra, hogy az ötvenes években Malraux kitalálta a Francia Kulturális Minisztériumot, s egyszerűen nem vesznek tudomást arról, hogy, mondjuk, nálunk ez már a 19. századtól működött. Bár ez szélsőséges példa, de jobbára a többi nyugati országra is igaz.

– A kérdésre reflektálva – folytatta a témát *L. Simon László* –, absztrakt fogalomkör ez ahhoz, hogy az állam érzéseiről lehessen beszélgetni, nem? A hatalom és a hatalom gyakorlása, megeshet néha, hogy édes dologgá válik. Azt szoktam mondani, hogy a hatalom, akár egy-egy szakterületnek az irányítása is, olyan lehet, mint a kábítószer. Nagyon kell figyelnie az embernek arra, hogy a józanságát, a higgadtságát, a reális értékítéletét meg tudja őrizni, és ami különösen fontos: hogy képes legyen olyan dolgokat is értékként elfogadni, amelyek nem találkoznak a személyes ízlésével. Ez talán a legnehezebb és a legnagyobb felelősség is, hogy erre képes-e az ember.

Hogy sok-sok olyan dolgot nézzen meg, és lássa mögötte a munkát, a teljesítményt, a tehetséget, az elhivatottságot, amely különben nem feltétlenül az ő ízléséhez, neveltetéséhez személyes érdeklődéséhez áll közel. Az nem lehet, hogy az embernek minden tetszen: az operától a musicalen át az operettig, a költészet különféle izgalmas és kevésbé izgalmas dolgaitól a kortárs képzőművészet valamennyi ágáig-bogáig, vagyis minden nem tetszhet az embernek. És látom azt – mert sok helyre kell elmennem a munkám miatt –, hogy bizonyos területek között alig van átjárás. Bizonyos területek Kossuth-díjas művészei a másik területek Kossuth-díjas művészeit sem ismerik! Mert a különféle szakosztályoknak is létezik egyfajta szakterületi sovinizmusa, amellyel önmagában még nincsen nagy baj, ez így működik. Arról, hogy az állam jól érzi-e magát, arról én nem tudok, és nem is akarok beszélni. Egy másik kérdéstről, hogy a mai időkben az állam milyen módon és milyen eszközökkel alakítja a kultúrpolitikát, nos, szerintem erről inkább érdemes beszélni. És hogy ebben mekkora része van a költségvetésnek. Mindenkit az érdekel: ki adja a pénzt, kinek adja, mennyit ad és miért pont ő kapja... Holott nem csupán ez a kultúrpolitika alakító és legitimáló eszköze. A sok eszköz közül a finanszírozás az egyik, bár vitathatatlanul a legtöbb vitát kiváltó terület.

Még ennél a témánál maradván *Takács Bence Ervin* moderátor egy példát hozott fel: – Egy kedves ismerősöm, amikor komoly állami pozíciót kapott, azt kérte a munkatársától, hogy az első huszonöt nevet, aki gratulál, telefonon hívja vagy SMS-t küld neki, írja fel egy cetlire. És őket később soha ne engedje be az irodájába... Ez például jó reakció?

– Nem biztos, hogy jó – tűnődött *L. Simon László*. – Elhiszem, hogy vannak ilyen sztorik. Inkább azt szoktam mondani, hogy azoknak a nevet kell felírni, akik a kirúgásod után felhívják, az sokkal tanulságosabb és sokkal tartósabb. Történetesen a kinevezésemkor pont az egyik első, aki gratulált, az édesanyám volt, tehát ezzel azért óvatos lennék... Sőt! Azok is tudnak őszintén gratulálni, akik közben akarnak valamit. És miért ne akarnának? Aki állami vezetőnek megy, politikusnak áll, annak tisztában kell azzal lennie, hogy keresni fogják

sokan, mert akarnak pénzt, akarnak támogatást, de sokszor nem akarnak mást, csak egy jó szót. Soha nem felejttem el: egy nagyszerű költő kért időpontot, amikor államtitkár lettem. Sajnos már nincsen köztünk, eldobta az életét, de amikor bejött hozzám, igazából nem kért semmit, csak azt akarta, hogy beszéljünk, hogy meghallgassam. Tehát én nem tartom az előbb említett esetet olyan jól példának. És persze az embernek azzal is tisztában kell lennie, hogy miután leváltják, azok az emberek, akik azelőtt akartak valamit, tőle már nem akarnak semmit, hanem az utódjától szeretnék ugyanazt. Ilyen munka ez, s aki ezzel nem tud természetesen együtt élni, az nem alkalmas erre a munkára.

A moderátor ezután javasolta, hogy térjenek vissza a magánmecenatúra kérdésére. Először *Inkei Péter* mondta el tapasztalatait.

– Jómagam a 90-es években voltam főhivatalnok. Akkor a rendszerváltás hangulatában éltünk, és azt reméltük, hogy jönnek majd a mecénások, és mindent megoldanak. Érkeztek Nyugatról a szakértők, s ők is ezt sugallták. Én például a tényszámokat ismerem. Angliában – Európában az angolok azok, akik zászlóvivői a magánmecenatúrának – a kultúrára fordított pénzeknek mintegy a tíz százalékát éri el az, ami a mecenatúrából jön. Tehát ott is csak egy töredék. Nálunk pedig, főleg a 90-es években – ahol a vállalkozások nagy része külföldi tulajdonban működött, s jobbára a főnökség is külföldön tartózkodott – illúzió volt ebben bízni. Ez már a 90-es években nyilvánvaló lett, s az, hogy mi megpróbáltuk ezt a célt elérni, lényegében délibábnak bizonyult. Nehéz kérdés viszont a *tao* története, amely folyamatosan kiszorította strukturális okból a támogatást, de legalábbis nagyon alacsony szintre szorította vissza. Még nagyobb baj az, hogy elszemélytelenítette, hisz előírás az, hogy nem szabad feltüntetni, akármilyen célból is támogatott valamelyik szervezet egy intézményt. Az egész egy rendszeresített megvesztegetésnek tűnik, de olyannak, amelyből tulajdonképpen maga a megvesztegető nem nyer. Szemben azzal, hogy a mecénásnak jó érzése lehet, itt nincsen visszaigazolás.

L. Simon László máris kapcsolódott a felvetett kérdéshez.

– Nagyon is fontos ebben a kontextusban előhozni a *tao*t, ahogyan azt Péter megtette. Én évek óta mondom azt, hogy az előadó művészeti területen bevezetett *tao*-támogatási rendszernek van egy súlyos negatív következménye. Miközben a gazdaság teljesítőképessége és a magyar nagytőkének a létrejötte elvileg azt a régi problémát valamilyen módon orvosolni tudná, hogy újra komoly magánpénzek menjenek a kultúrába – majd arról is mondom pár szót, mi annak az oka, hogy nincsen így –, végül is nem tudott ez a rendszer kialakulni, nem tudott ennek a kultúrája létrejönni. Mert a *tao*-támogatás nyújtásával azok a vállalatok, amelyek ilyen formában támogattak színházakat,

L. Simon László
a lehetőségekről beszél

táncgyesületeket, nos, azok úgy gondolták, hogy ezzel a mecénási tevékenységüket már letudták. Erről beszélt Péter, és fontos ennek a felismerése, ezzel a negatív következménnyel való szembenézés. Az elmúlt években többször beszéltem olyan magánvállalatok vezetőivel, amelyeknek milliárdos nagyságú a nyereségük, és próbáltam őket rábeszélni arra, hogy ide, oda, amoda adjanak nem sokat, egy-két millió forintot, és mindenkitől kivétel nélkül azt a választ kaptam, hogy de hát miért adjak, amikor már ennek a színháznak adtam százmilliót, annak meg adtam ötvenmilliót. Vagyis ők a mecénás szerepében kezdtek el tetszelegni, miközben az a pénz nem az ő pénzük, hanem az állam átengedte ezt az adót, tehát, hogyha nem adta volna oda a színháznak, akkor be kellett volna fizetnie a költségvetésbe. Magyarul: nem a saját pénzét adta oda, hanem az állam átengedett pénzét tudta kultúrára fordítani, és mindezekért még további kedvezmények lehívására is adott lehetőséget számára a költségvetés.

– Hadd szóljak most közbe – reagált *Inkei Péter*. – Azt mondtad, hogy ebben a szerepben tetszelegtek. Hát ez az, hogy még tetszelegni sem tudtak, hiszen nem lehet kiírni, a tao-támogatásnál nem tehetsz ki egy táblát, hogy kinek az adományáról van szó.

– Ez igaz – válaszolta *L. Simon László*. – Ugyanakkor sok színházban például az történt, hogy olyan megállapodásokat kötöttek, persze, csak félhivatalosan, hogy, mondjuk, adtak x százmillió forint taót, és kaptak előadást ingyen, ahova a vállalat dolgozóit vagy vendégeit lehetett elvinni, és akkor kvázi mint a színház mecénása jelent meg ez vagy az cég. Sok ilyen példát lehet találni, de a lényeg mégis az, hogy az alapvető cél jó volt. 2009-ben, amikor ezt az egészet Hiller Istvánék elindították, három nagyon jó gondolat volt mögötte. Az egyik gondolat az volt, hogy direkt módon kössük össze a gazdasági szereplőket a kulturális szereplőkkel. A következő jó gondolat: ezzel teremtünk meg a lehetőségét annak, hogy ne csak az átengedett adóból támogassanak, hanem az így kialakult

kapcsolatok révén legyenek további támogatók. Van ilyenre példa. Tudok olyan nagyvállalatot mondani, amelyik támogatja az egyik vidéki színházat valahol Kelet-Magyarországon a taóból százmillió nagyságrendben, és ezen túl még néhány tízmillió nagyságrendben a saját pénzéből, nem az államból további támogatást nyújt az intézménynek. Ez a kivétel, amelyik erősíti a szabályt. A harmadik jó gondolat, amely a támogatási rendszer bevezetése mögött állt, az pedig: valamilyen módon a teljesítménnyel kössük össze az igénybe vehető támogatást, tehát legyen a dolognak ösztönző ereje. Csak aztán az egyik oldalon az lett a negatív következmény, hogy a magánmecenatúra kialakulását ez végképp aláasta. A második pontban az történt, hogy valójában nem sikerült egyéb magánforrásokat bevonni, tehát ezt sem sikerült megvalósítani. A harmadik legnagyobb kár pedig abból keletkezett, hogy valójában a teljesítménykényszerből, annak a tulajdonképpeni kijátszásával, folyamatosan nőtt az államnak az átengedett tao mértéke, ám ez a minőségi produkciók létrejöttének a gyarapodásához nem járult hozzá. Csak hogy mindenki értse! Két évvel ezelőtt 24 milliárd forint volt a tao, egy évvel ezelőtt már 37 milliárd, idén pedig, ha mindenki fel tudja tölteni a keretét, akkor lesz 56 milliárd. Ugye azt senki nem gondolja, hogy két év alatt két és félszeresére nőtt a minőségi előadásoknak, meg az eladott jegyeknek a száma? Nincs ember, aki ezt komolyan veszi, és ehhez vegyük hozzá, hogy a 2017-ben igénybe vett 37 milliárd forintnyi támogatásból, az összes vidéki és fővárosi színház, zenekar, bábszínház és nem tudom még, micsoda, együttesen 8,7 milliárd forintot vitt el a taoból! Vagy, ha az összes fővárosi színháznak, az összes fővárosi fenntartású intézménynek a taóját nézzük, tudják, hogy mennyi az? 3,2 milliárd volt 2017-ben a 37 milliárdból. Joggal kérdezi meg az ember: és hol van az a 20 milliárd? Amelyet az ember így keresgélhet a rendszerben?

– És hol van az a kulturális politika, amelyik ezt követte és nem az utolsó pillanatban vette

észre? – tette fel a kérdést *Inkei Péter*. *L. Simon* az alábbiakkal folytatta.

– A kulturális politika követte és észrevette ezt, számtalan törvénymódosítási javaslattal élünk. Az első törvénymódosítást e téren még én vittem végig, amikor megszüntettük azt, hogy a kínai meg nem tudom, milyen előadások után is igénybe lehetett venni a tao-támogatást. Gondoljátok el, több ezer előadás Kínától Szaúd-Arábiáig, meg Dél-Amerikáig! S akkor sikerült szűkíteni a Európai Gazdasági Közösség tagállamaira, de még itt is több tízezer előadásról beszélünk. A magyar államnak erre nem lett volna apparátusa, másrészt nem lett volna területi hatálya. Franciaországban egy vidéki szálloda halljában rendezett előadás – konkrét példa, amit mondok – oda nem mehet ki a magyar adóhatóság ellenőrizni, hogy tényleg ott volt-e kétszáz néző, és tényleg harminc euróért vették-e a belépőjegyet, mint ahogyan azt a művészeti iroda meg az adóhatóság felé igazolásként leadtak. Ez így nyilvánvalóan fenntarthatatlan volt. Különben, hiába volt az a törvénymódosítás is, amelyben másfél milliárd forintban maximalizáltuk az egy előadó-művészeti szervezet által igénybe vehető tao mértékét. Az okosak osztódással szaporodtak, és egyik pillanatról a másikra egy szervezetből lett három, s ugyanúgy megvolt a háromszor másfél milliárdjuk.

– Kissé elkanyarodtunk, hiszen a magánmecenatúráról volt szó, és hadd mondjak egy gondolatot még a magánmecenatúrához. Azt gondolom, komoly probléma, hogy az a fajta civil aktivitás, amely a két világháború között létezett, sőt virágzott, mára, mintha megszűnt volna létezni. Példákat sorolhatnék a saját családomból is arra, hogy még a háború előtt is, a civil szerveződések valóságos civil igény és civil aktivitás működtette. Ezt a szocializmus szétzúzta. A rendszerváltozáskor pedig olyan módon sikerült újra civil világot kialakítani, hogy minden szervezet, legalábbis anyagi értelemben, a költségvetés köldökzsinórján él és létezik, és ettől nem is tudunk elszakadni. Mindez együtt jár a források brutális elaprózásával, tessék megnézni a Nemzeti Együttműködési Alapot! Korábban mi volt a neve? Nemzeti Civil Alap, ugye? Ha közelebbről megnézzük, akkor azt látjuk, hogy hihetetlen számú egyesület, alapítvány, civil szervezet pályázik néhány százezer forintos működési támogatásért, és közöttük ráadásul olyan szintű politikai ökölharc is folyik néha, hogy az ember elképzelni sem tudja az abszurd és méltatlan helyzeteket... Mindezt csak azért mondom, mert egy ilyen fajta rendszerben egyszerűen az a fajta aktivitás sem alakult ki, amelyik direkt csatornákat talált volna a gazdasághoz. Persze a gazdasági élet szereplőinél is nagy a probléma, mert a még mindig létező vadkapitalizmusnak az a sajátja, hogy nem feltétlenül találkozik a régi polgári kultúra és a műveltség, a művelődési igény

és az anyagi tehetőség. Kell még várnunk egy pár nemzedéket, hogy majd az újjazdagoknak a gyerekei, meg az unokái, azokat a vagyontokat, amelyeket felhalmoztak az elmúlt harminc évben, a kultúrára is fordítsák és segítsék alapvető dolgoknak a létrejöttét... És van még valami: mostanra a kultúrából élők vagy élni akarók száma drasztikusan megnőtt. Ami érthető, ugyanakkor kezelhetetlennek tűnik. Nemcsak a Nemzeti Kulturális Alapnál, hanem másutt is azt látjuk, hogy a források folyamatosan aprózódnak tovább. Ha valaki megnézi az NKA huszonötödik születésnapjára most megjelent kiadványban a statisztikákat, akkor látja, hogy folyamatosan nőtt az elmúlt huszonöt évben a pályázók száma, a megítélt támogatások száma. Addig nem volt probléma, amíg folyamatosan tudott ezzel párhuzamosan nőni a támogatásra fordított összeg is, de minthogy most már évek óta az NKA-nak a költségvetése 10-11 milliárd forint körül mozog, ez most már az egy programra, egy könyvre, egy projektre fordítható támogatásnak az átlagát csökkentti. Ami, valljuk be őszintén, szintén a minőség rovására megy, és ezt a magyar állam a jelenlegi eszközökkel nem is tudja kompenzálni.

Arra a kérdésre reflektálva, hogy kell-e és miként lehetne eredményesebb kultúrafinanszírozási rendszert létrehozni, *L. Simon László* három lehetséges megoldást vázolt fel: olyan *jogszabályi környezetet* kell teremteni, amely elősegíti a magánmecenatúra működését – hozzátette, a tao jelenleg épp az ellenkezőjét csinálja – és hozzájárul ahhoz, hogy a gazdasági és kulturális szféra szereplői között együttműködés alakuljon ki. Jelentős előrelépést eredményezne a kulturális területen az *áfa csökkentése* öt százalékra, amely mellett a kulturális intézmények árrendszere változatlan maradhatna, ám a bevételük nőne. Szintén megoldást jelentene, ha *kivezetnék az ingyenességet* (ingyenes belépők) a kultúra

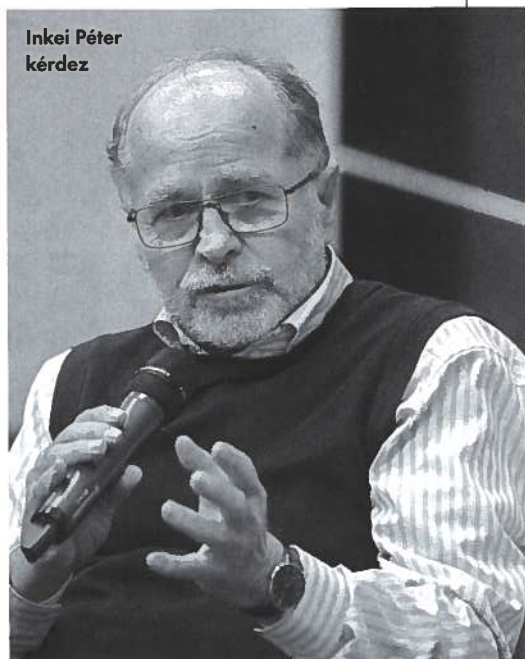
területéről, főként a múzeumi rendszerből, amely csak hazánkban népszerű szokás. *Inkei Péter* szerint a költségvetés mellett az adópolitika az első számú eszköz az állam kezében, így az áfa csökkentését ő is hasznosnak gondolja. Hozzátette, nem a politikusok dolga beleavatkozni minőségi kérdésekbe, hiszen a kulturális kínálatban is létezik egy természetes kiválasztódás, amely idővel mindig felmutatja a minőséget és az értéket is. Az állam dolga az, hogy erre figyeljen, és ne maga szelektáljon önkényesen. Ahogy fogalmazott: „A politika érzékeli és reagál a minőségre, de kifejleszteni nem tudja.”

Melyek azok az eszközök, amelyekkel az állam a kultúra finanszírozásában részt tud venni? E kérdés kapcsán *L. Simon* emlékeztetett arra is, hogy vannak olyan feladatok, amelyeket az alkotmányunk, az Alaptörvény kötelező feladatként rögzít, s amelyeket kötelező is az államnak finanszíroznia.

– A '97-es 140-es törvény – amely, valljuk be, az egyik legjobb törvény volt a rendszerváltozás óta, és bár toldoztuk-foldoztuk az elmúlt években, de a lényege '97 óta változatlan – arról szól, hogy az önkormányzatok látják el azokat a feladatokat, amelyeket az Alaptörvény vagy korábban az alkotmány kötelező feladatként határozott meg az állam számára. Ehhez az állampolgárok adóforintjaiból az önkormányzatoknak normatíva formájában, tehát lakosságszám-arányosan költségvetési támogatást nyújt, de azt nem az állam dönti el, hogy mire fordítódik, hanem az intézményeket fenntartó önkormányzatok. Melyek ezek a feladatok? Közművelődési feladatellátás, azaz a művelődési házakon és más intézményeken keresztül művelődési szolgáltatás, és a könyvtári feladatellátás. Most ne részletezzük azt, hogy 2010 előtt ezt a normatívát szétverték, és 2010 után kellett újraalakítanunk, csak annyit, hogy a Gyurcsány-kormány nagy felelőssége volt abban, hogy a '97-ben, épp a Horn-kormány idején kialakult finanszírozási struktúrát a másik szocialista kormány bontotta le... Aztán mindezekon túl az állam finanszírozza az önkormányzatoknak azokat a feladatait is, amelyek nem kötelezőek. Ilyen a múzeumi feladatellátás. Igen jelentős forrással támogatja ezt az állam, és nem mondja meg, hogy mennyit adjon az önkormányzat a múzeumnak, hanem területnagyság alapján adja oda az önkormányzatoknak a pénzt erre. Utána az önkormányzat adja oda a saját intézményének, kiegészítve saját adóbevételeiből forrásokkal. Hasonlóképpen működik a színházi feladatellátás is, tehát az önkormányzatok által fenntartott színházaknak a működési költségeihez ad az állam támogatást, amelyet kiegészít az önkormányzat saját forrásaival, s ehhez jött még a tao, meg természetesen a saját bevétel. Ezen a területen óriási a szórás.

L. Simon László fontos célnak nevezte ez után még azt is, hogy a kulturális támogatások

Inkei Péter
kérdező

kat ne szociális alapon osszák szét. Legyenek külön szociális alapú támogatások is, de a kettő ne keveredjen, mert káros és a minőség rovására megy. *Inkei Péter* ezzel egyetértett, azonban kifejezte sajnálatát amiatt, ha a rendszer ebbe az irányba lép tovább. *L. Simon* viszont még tovább is ment: szerinte a Nemzeti Kulturális Alapot nem ebben a formában kell tovább működtetni, mert túlságosan szétaprózódtak a támogatások. Véleménye szerint az NKA struktúráján változtatni kell, jobb rendszert kell kialakítani, a támogatási rendszert pedig a realitásokhoz kell igazítani. *Inkei Péter* az NKA radikális átalakítását nem tartja támogatónak, és a fesztiválok támogatási rendszerét példának hozva, inkább a támogatások átlátható és nyomon követhető elosztását tartaná kívánatosnak.

Ezt követően a kultúrafogyasztásra, ezen belül a polgárok szerepére terelődött a figyelem. *L. Simon László* megemlítette, hogy e téren nagyon különbözőek a mutatók. Ha összehasonlítjuk magunkat a környező országokkal, akkor kiderül, hogy míg egyes területeken – mint például a színházlátogatás – élen járunk, ugyanakkor kevesebbet megyünk múzeumba, és még kevesebbet olvasunk. *Inkei Péter* pedig felidézte, hogy a rendszerváltáskor meg voltak győződve arról, hogy jelentősen fel fog lendülni a kultúrafogyasztás. Azóta már tudjuk, hogy még sok év rengeteg munkája kell ahhoz, hogy ez megvalósuljon.

L. Simon László ezt azzal egészítette ki, hogy kis ország lévén a sport, a tudomány és a kultúra adhat számunkra kiugrási lehetőséget. És merjünk büszkének lenni az elnyert díjainkra, legyen szó Oscar-díjról vagy Nobel-díjról. Ugyanakkor a filmtámogatások témájáról beszélve jogos igénynek vélte azt, hogy készüljenek magyar történelmi játékfilmek is, nemzetünk tragikus és dicsőséges pillanatait egyaránt megőrkítő alkotások. ♦♦

(Összeállította: Sággy Ildikó)

Makranczi Zsolt,
az Örökség
Kultúrpolitikai
Intézet
igazgatója